

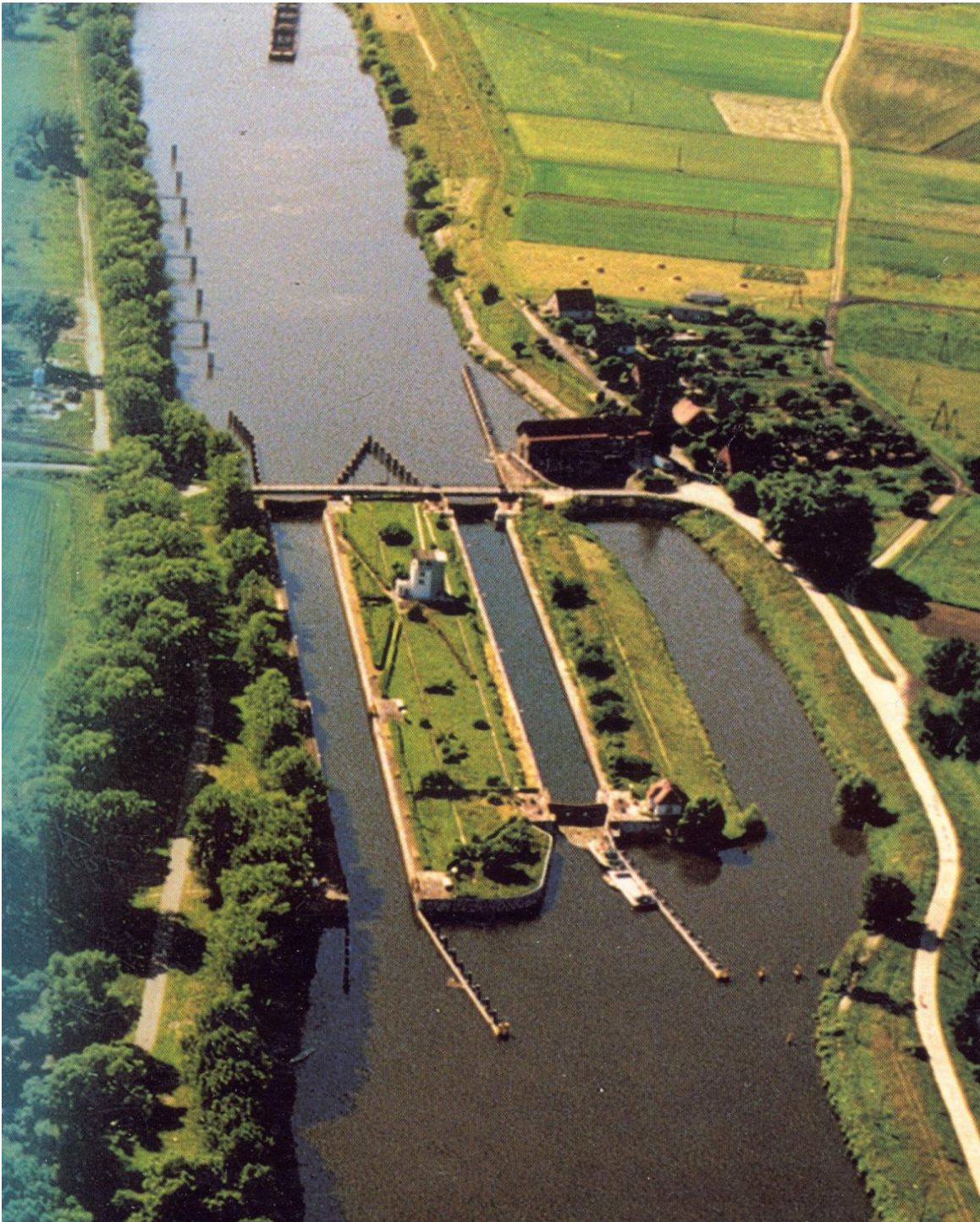
19. Stopień Wodny Janowice.

Zlokalizowany w m. Jeszkowice, gm. Czernica, pow. wrocławski, woj. dolnośląskie, rz. Odra km. 232,50 (0,40 kanału śluzy). Spad 3,40 m.

Sytuacja stopnia wodnego Janowice. Zdjęcie wykonane w czasie powodzi w lipcu 1997 roku.

Śluzy i elektrownia stopnia wodnego Janowice.

Tworzą go następujące obiekty:

1. Jaz kłapowy 2012-2015 - przebudowany z sektorowego (z przepławką dla ryb), 1978 – 1990.
2. Śluza komorowa – duża, pociągowa, 1912 – 1916.
3. Śluza komorowa – duża, pociągowa z komorą oszczędnościową, 1938 – 1942.

4. Zabudowa przystopniowa, 1914.
5. Elektrownia wodna, 1,1 MW.
6. Mosty nad kanałami.

Stopień wodny powstał w latach 1912-1916 w ramach II etapu kanalizacji rzeki Odry od ujścia Nysy Kłodzkiej do Wrocławia Składał się z jazu kozłowo-iglicowego z przepustem dla statków oraz śluzy komorowej dużej o standardowych dla tego odcinka parametrach: 187m. długości użytkowej i 9,6 m. szerokości użytkowej. Śluzę i jaz wykonywano jako murowane z cegły klinkierowej o krawędziach wyłożonych ciosami granitowymi. W 1923 roku uruchomiono elektrownię wodną wyposażoną w dwie turbiny Francisa. Na kanałach wlotowych i na kanale płuczającym zainstalowano stalowe zasuwę Stoney'a. W latach 1926 – 1927 projektowano nowy jaz walcowy, który nie doczekał się realizacji. W latach 1938 – 1942 wybudowano drugą dużą śluzę pociągową o powiększonych parametrach: 225 m. długości użytkowej i 12 m. szerokości użytkowej. W związku z tym wyburzono zabudowania mieszkalne od południowej strony starej śluzy. Nowe budynki służbowe powstały od strony północnej istniejącej śluzy. Poszerzono też kanały awanportów. Prace zapoczątkowane przez zarząd niemiecki ukończono w 1950 r. Nad kanałem wlotowym do elektrowni i nad kanałami żeglugowymi – poniżej wrót dolnych śluzy wybudowano mosty. uW roku 1990 oddano do użytku nowoczesny jaz sektorowy, który zastąpił jaz kozłowo-iglicowy. Po nieudanej wymianie w roku 1989 napędów wrót i zasuw przez wiele lat śluza stara („ceglana”), pozostawała nieczynna. W latach 2012-2015 w ramach Modernizacji jazów odrzańskich zmodernizowano jaz wymieniając zamknięcia sektorowe na klapowe. Wykonano także remont istniejącej przepławki dla ryb, typu komorowego, zlokalizowanej na lewym przyczółku, oraz nową przepławkę ryglową. Przy lewym przyczółku jazu wybudowano także stanowisko do obserwowania migracji ryb.

Remont powodziowy lewego sektora jazu. Widoczne zamknięcia remontowe od wody górnej i dolnej.

W ramach programu modernizacji jazów na Odrze wybudowano (105 metrów poniżej istniejącego jazu) jaz sektorowy trójprzęsłowy o świetle modułu 32 metrów. Zamknięcia sektorowe jazu były projektowane i zbudowane na warunki zakładające likwidację wyżej leżącego stopnia Ratowice i utrzymanie piętrzenia wyższego o jeden metr niż obecnie (Instrukcja 1990r. Nr arch. S-1255/90). W czasie powodzi 1997 roku wielkie wody przepuszczane były przez dwa przęsła gdyż na lewym wykonywano prace remontowe. Zalana została całkowicie galeria jazu. Na 2003 rok zaplanowano przywrócenie systemu automatycznego sterowania jazem oraz zabezpieczenie antykorozyjne, odmulenie i regulację jednego z sektorów. Szopa jazowa była poddawana bieżącym remontom, obecnie wymaga remontu kapitalnego. We wnętrzu szopy jazowej zachowały się praktycznie wszystkie urządzenia niezbędne do obsługi jazu koźłowo-iglicowego: wciągarka jazowa, wózek z rolką do prowadzenia liny, wózek do przewozu iglic jazowych i inny drobny sprzęt. Wózki stoją na oryginalnych torach łączących szopę z dawnym jazem. Unikatowo zachowana szopa jazowa w oryginalnej konstrukcji z kompletnym wyposażeniem niezbędnym do obsługi jazu koźłowo-iglicowego (wyłączonego z eksploatacji) i całego stopnia.

W latach 2012-2015 w ramach Modernizacji jazów odrzańskich zmodernizowano jaz wymieniając zamknięcia sektorowe na klapowe. Jaz sterowany jest hydraulicznie z przebudowanej sterowni, mieszczącej się na prawym przyczółku. Nad całym jazem usytuowano kładkę komunikacyjną. Jaz sektorowy był przykładem wykonanej konstrukcji pod niezrealizowaną koncepcję podniesienia piętrzenia na co drugim jazie celem wyłączenia z eksploatacji i zatopienia jazów pośrednich.

W ramach modernizacji jazów Janowice przewidziano także:

- odbudowę poszuru jazu,
- budowę kładki komunikacyjnej wraz z wymianą obarierowań,
- wykonanie nadbudówek na filarach i lewym przyczółku,
- budowę nowej (jaz Janowice) przepławki dla ryb,
- wykonanie w galerii jazów grodzy wodoszczelnych,
- remont ubezpieczeń skarp brzegowych rzeki na dolnym i górnym stanowisku jazu oraz remont nabrzeża przeładunkowego wraz z drogą dojazdową,
- budowę lub remont dróg dojazdowych do jazów, placów obsługowych, nabrzeża przeładunkowego, podjazdów do kładki oraz odtworzenie nawierzchni dróg.

2. Śluza I

Wrota i zasuw kanałów obiegowych śluzy starszej wielokrotnie remontowano – min w 1920 roku. Według dokumentacji z 1923 roku wzmocniono obie ściany komory śluzy. Wzmocnienia te wykonano z betonowych przypór umieszczonych tuż przy murach komory i zakotwionych przy pomocy kotew stalowych. W trakcie wykonywania nowej śluzy (ok. 1938r.) ponownie wzmocniono ściany istniejącej. Kolejne remonty śluzy to: 1975 – remont wrót, 1985-1991 cementacja głów i ścian komory śluzy, 1989 – nieudana wymiana napędów otwierania wrót i zasuw z mechanicznych o napędzie ręcznym i elektrycznym na hydrauliczne (proj. Navicentrum Wrocław, wdrożenie ZREMB). Śluza stara zachowała część oryginalnego wyposażenia.

3. Śluza II

Śluza nowa posiada sprawny napęd elektryczny od początku eksploatacji. Zachowała niemal wszystkie elementy oryginalnego wyposażenia. Śluzy mimo

prowadzonych remontów utrzymały oryginalne, bądź bliskie oryginalnemu wyposażenie.

4. Zabudowa przystopniowa

W związku z budową w latach 1938 – 1942 drugiej dużej śluzy pociągowej o powiększonych parametrach: 225 m. długości użytkowej i 12 m. szerokości użytkowej, wyburzono zabudowania mieszkalne od południowej strony starej śluzy. Nowe budynki służbowe powstały od strony północnej istniejącej śluzy.

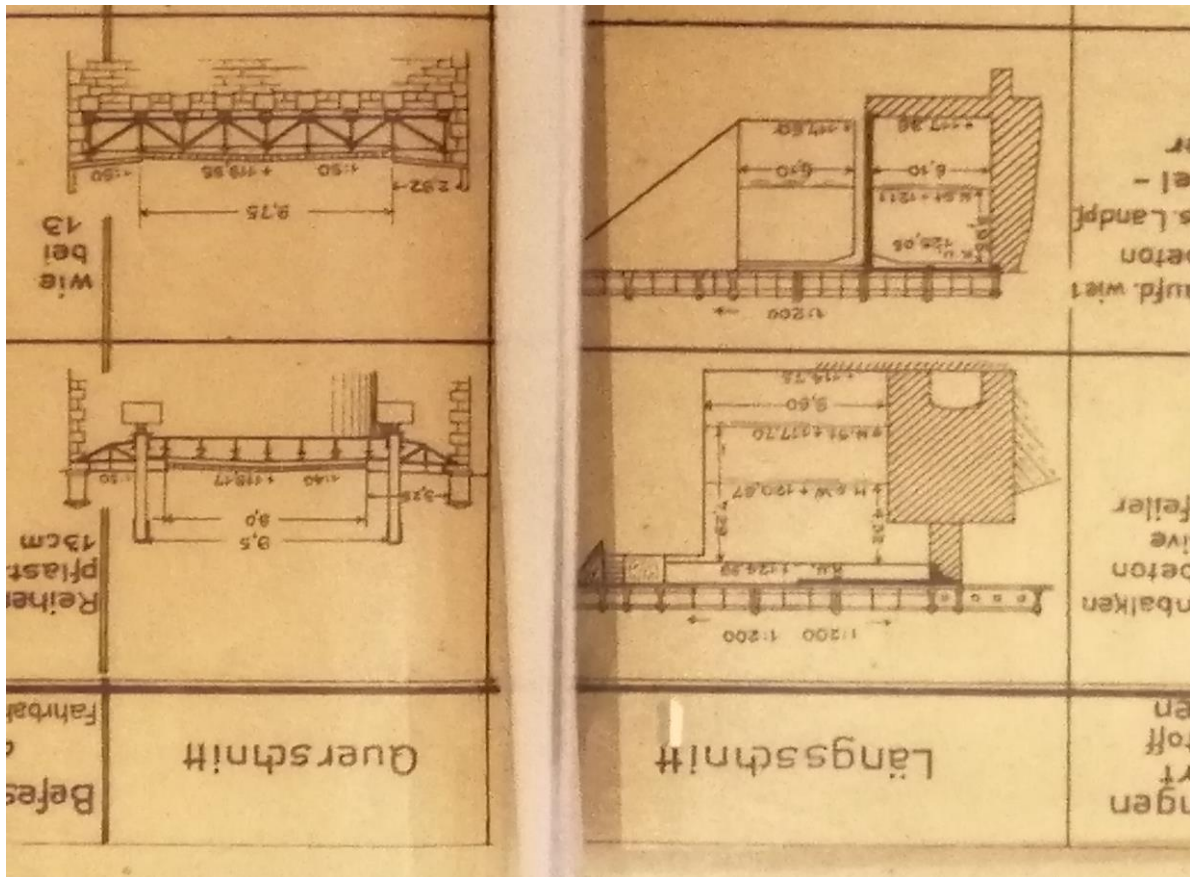
5. Elektrownia wodna

Po II wojnie światowej od sierpnia 1946 roku elektrownia wodna została poddana koniecznemu remontowi, po czym rozpoczęto eksploatację jednego turbozespołu. W następnych latach zaczęto wykorzystywać pełne możliwości elektrowni. Ważniejsze modernizacje i prace remontowe w elektrowni wodnej: 1960-1961, 1963, 1968, 1970-1977 (nowe elementy elektryczne), 1979, 1985, 1992 – remonty turbozespołów. W latach 1993 – 1996 wykonywano prace remontowe budynku elektrowni i otoczenia. Elektrownia wodna posiada dwie oryginalne turbiny Francisa. Obiekt elektrowni wodnej utrzymał praktycznie pierwotny kształt w planie, materiale, bryle i elewacjach. Zachowały się dwie oryginalne (pracujące do dziś) turbiny Francisa i generatory wyprodukowane przez firmę Siemens-Schuckert.

7. Mosty nad kanałami.

Przekroje mostów nad kanałami śluzy i energetycznym elektrowni – z oryginalnej „Paszportyzacji mostów w km 231,00 do 267,00” z 1942 r. („Brücken d. Reichswasserstraßenverwaltung im Bezirk des WBA. Breslau” von Km 231-267)